

Screening Pittige Articulatie (SPA)

(spraakmotorische beoordeling op woordniveau)

5

Doel

Deze screening kan inzicht geven in de spraakmotorische controle op woordniveau bij personen tussen 10;6 jaar en 55 jaar.

Van de tien testwoorden zullen slechts de resultaten van de drie vetgedrukte woorden worden meegenomen in de analyse. Deze woorden zijn samengesteld op basis van de motorische activiteit zoals die getoetst wordt in de *Oral Motor Assessment (OMAS)* van Riley en Riley (1985).

Afname

De afname van de SPA kan alleen goed gebeuren door logopedisten die hiervoor een training hebben gehad.

Deze test wordt digitaal opgenomen. Voor de beoordeling van de spraakmotorische controle op syllabe- of woordniveau hebt u digitale opnameapparatuur (microfoon, software en een computer) nodig.

De afstand tussen de microfoon en de spreker moet ongeveer dertig centimeter zijn.

De afname van deze screening kost ongeveer drie minuten. Ook voor de analyse moet u drie minuten rekenen.

Je laat een testwoord (met voldoende groot lettertype) gedurende vijf seconden aan de cliënt zien. Vervolgens dek je het woord af en vraag je de cliënt om het getoonde woord driemaal snel achter elkaar te herhalen op een hoog tempo, maar met behoud van de verstaanbaarheid. Dit doe je met alle tien de testwoorden. Vervolgens bepaal je door middel van de reeksen van de drie testwoorden die in de onderstaande lijst vet gedrukt zijn, de mate van accuraatheid, gelijkmatigheid en snelheid.

Instructie aan de cliënt

‘Je krijgt een woord vijf seconden te zien. Daarna dek ik het woord af. Je moet dit woord dan, zo snel mogelijk zonder pauzes, maar wel verstaanbaar drie keer herhalen.’

Formulier Screening Pittige Articulatie

Testwoorden

- ◆ periodieke uitkeringen
- ◆ letterlijk en figuurlijk
- ◆ veranderlijke wind uit westelijke richtingen
- ◆ **onuitsprekelijk vervelende verhandelingen**
- ◆ woordelijke aanhalingen
- ◆ geldelijke tegemoetkoming
- ◆ **opperceremoniemeester**
- ◆ onverantwoordelijke elementen
- ◆ **veranderende levensomstandigheden**
- ◆ maatschappelijke verhoudingen

Naam:

	nauwkeurigheid		gelijkmatigheid			snelheid
woordset	distorsiefouten (in syllabevorm)	stemfouten	coarticulatie- fouten (onlogi- sche pauzes)	geleidelijk- heid	opeenvolgings- fouten (in letter- greepvolgorde)	
opperceremo- niemeester	0 1-2 3+	0 1-2 3+	0 1-2 3+	ja nee	0 1-2 3+	X .5 1.0 1.5 2.0 0 1 3 5 6
	0 1 2	0 1 3	0 1 2	0 1	0 1 3	
veranderende levensomstan- digheden	0 1-2 3+	0 1-2 3+	0 1-2 3+	ja nee	0 1-2 3+	
	0 1 2	0 1 3	0 1 2	0 1	0 1 3	
onuitsprekelijk vervelende verhandelingen	0 1-2 3+	0 1-2 3+	0 1-2 3+	ja nee	0 1-2 3+	
	0 1 2	0 1 3	0 1 2	0 1	0 1 3	
totaalscore						
overallscore						

© Broddelen – Een (on)begrepen stoornis. Van Zaalen en Winkelman

Analyse en interpretatie

Voor de beoordeling van de *accuraatheid* en de *gelijkmatigheid* scoor je elke fout. Uiteindelijk bepaal je het gemiddeld aantal fouten per categorie over de drie pogingen. Bij gemiddeld één of twee fouten wordt één punt toegekend. Bij gemiddeld meer dan drie fouten worden er twee punten toegekend. De scores per categorie worden, of de totaalscore wordt, met de norm vergeleken.

De bepaling van de *snelheid* gebeurt door per testwoord de duur van de reeks van drie herhalingen in syllaben per seconden vast te stellen met *PRAAT* (zie 3.3.6). Je interpreteert de snelheidsscore door de drie snelheidsmetingen bij elkaar op te tellen en deze te vergelijken met de norm. Het aantal standaarddeviaties dat de spreker langzamer is dan het gemiddelde, bepaalt het aantal punten.

Voor alle drie de categorieën geldt: hoe minder punten, hoe beter de spraakmotorische controle op woordniveau is.

Nauwkeurigheid

- a goede articulatiestand en juiste kracht
- b juiste productie, met name goede stemgeving. Vooral fouten in stemhebbend/ stemloos (p/b of d/t) worden veel gemaakt.

Uit de score blijkt of de stembeweging goed is afgestemd op de articulatiebeweging (voice-onset time).

Gelijkmatigheid

- a geleidelijke overgang van spreekbewegingen
Een goede coarticulatie geeft een geleidelijke overgang van de ene spreekbeweging naar de andere. Fouten die hierbij gemaakt worden zijn bijvoorbeeld telescopie van lettergrepen. Bijvoorbeeld: 'vooordeel' wordt geproduceerd als 'voordeel'.
Van extra pauzes is sprake als er gespannen pauzes (stille blokkade) vallen waarbij de spreker niet in staat is de lettergreep te beginnen. Extra pauzes zijn ook onlogische pauzes waarbij de spreker stopt op plaatsen waar dat linguïstisch niet logisch is.
- b gelijkmatige beklemtoning/ritme
Als de cliënt bijvoorbeeld zegt 'aanhálingen' in plaats van 'áánhalingen' wordt hierop gescoord.
- c juiste volgorde van sets die bestaan uit twee of meer lettergrepen
Fouten die hiermee gemaakt kunnen worden, zijn veranderingen in de volgorde, opbouw van lettergreepsets of zelfverbeteringen. Voorbeeld: 'veranderende' wordt geproduceerd als 'veranderlijke'.

Snelheid

De snelheid wordt uitgedrukt in het aantal seconden dat de persoon gemiddeld genomen over drie pogingen nodig heeft om tien lettergreepsets te maken (tot twee cijfers achter de komma).

Normtabel Screening Pittige Articulatie					
N=356	Gem	-0.5	-1.0	-1.5	-2.0
accuraatheid	0.42 (.94)	0.89	1.36	1.83	2.30
coarticulatie	0.92 (1.70)	1.77	2.62	3.47	4.32
gelijkmatigheid	3.03 (3.17)	4.62	6.20	7.79	9.37
sequenciëring	1.20 (1.70)	2.05	2.90	3.75	4.60
geleidelijkheid	0.99 (1.28)	1.63	2.27	2.91	3.55
snelheid	5.40 (1.2)	6.00	6.60	7.20	7.80
totaalscore	8.82 (4.1)		12.9		17.0
ernst score	3.8 - 8.8: geen stoornis 8.9 - 12.9: zeer lichte stoornis 13.0 - 17.0: lichte stoornis 17.0 - 21.1: matige stoornis 21.2 - 25.2: ernstige stoornis > 25.3: zeer ernstige stoornis				

© Broddelen – Een (on)begrepen stoornis. Van Zaalen en Winkelman

Vervolg op de test

Mocht je op basis van de resultaten van de SPA twijfelen aan de taalvaardigheden of cognitieve mogelijkheden van de spreker, dan is het verstandig om deze test ook schriftelijk uit te voeren.

Je toont daarbij het woord en vraagt de persoon het woord op te schrijven. Op deze manier wordt onderscheid gemaakt tussen mogelijke verwerkings- en opslagproblemen en spraakmotorische problemen.

Als de persoon (ouder dan 10;6 jaar) schriftelijk wel voldoende scoort, maar mondeling niet, dan is er waarschijnlijk sprake van spraakmotorische problemen.